

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

Savivaldybės biudžetinė įstaiga, Vasario 16-osios g. 27, 35185 Panevėžys, tel.: (8 45) 58 29 41, (8 45) 58 29 12, faks. (8 45) 58 29 75, el. p. ege@panrs.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288633840

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS VELŽIO KOMUNALINIO ŪKIO 2008 M. FINANSINIS IR VEIKLOS AUDITAS

2009m. gegužės 8d. Nr.5A
Panevėžys

ĮŽANGA

Vykdydama 2008-11- 27 Panevėžio rajono savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-220 „Dėl viešųjų įstaigų auditų atlikimo“ Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba atliko finansinį ir veiklos auditą viešojoje įstaigoje Velžio komunaliniame ūkyje (Alantos 38, Velžio km., Velžio seniūnija, Panevėžio rajonas, įmonės kodas 1689678990), siekdama nustatyti, ar VšĮ Velžio komunalinio ūkio veikla yra efektyvi, ar finansinė atskaitomybė už 2008 metus sudaryta vadovaujantis teisinių aktų reikalavimais. Įvertinti įstaigos vidaus kontrolę , turto valdymo naudojimo ir disponavimo juo teisėtumą.

Audituojamuoju laikotarpiu Viešosios įstaigos direktoriumi dirbo Gediminas Vilkauskas, vyriausiąja buhalterė – Zita Žilytė.

Ši ataskaita pateikia tik audito metu audituotose srityse nustatytus faktus, o nepriklausoma nuomonė apie 2008 metų finansinę atskaitomybę ir kitas ataskaitas, savivaldybės biudžeto lėšų ir turto valdymo , naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams, bus pateikta audito išvadoje, kuri yra neatsiejama šios ataskaitos dalis. Taip pat ši ataskaita yra sudėtinė išvadų, kurios bus teikiamos reglamento nustatyta tvarka Panevėžio rajono savivaldybės Tarybai dėl Panevėžio rajono savivaldybės 2008 metų biudžeto įvykdymo apyskaitos ir dėl Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto, ataskaitos dalis.

AUDITO SUBJEKTO VEIKLOS APLINKA

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, apibrėžiantis savivaldybės institucijų įgaliojimus ir funkcijas, numato, kad pagal veiklos pobūdį savivaldybės atlieka ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijas. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų tiekėjai arba pagal sudarytas sutartis jas gali teikti ir kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys. Lietuvos Respublikos Viešojo administravimo įstatymas nustato, kad viešųjų paslaugų teikimo administravimas – viešojo administravimo subjektų veikla, nustatanti viešųjų paslaugų teikimo taisykles ir režimą, steigiant viešąsias įstaigas arba išduodant leidimus teikti viešąsias paslaugas kitiems asmenims, taip pat viešųjų paslaugų teikimo priežiūra ir kontrolė. Viešoji įstaiga Velžio komunalinis ūkis yra Panevėžio rajono savivaldybės administravimo subjektas, veikiantis kaip

savivaldybės įstaiga . Viešoji įstaiga Velžio komunalinis ūkis įsteigta Savivaldybės tarybos 2002-05-30 sprendimu Nr. 355 iš Savivaldybės turto, kaip ne pelno organizacija, teikianti paslaugas Panevėžio rajono Karsakiškio, Miežiškių, Naujamiesčio, Panevėžio , Raguvos, Smilgių ir Velžio seniūnijų teritorijose fiziniams ir juridiniams asmenims elektros, šilumos, vandentiekio , komunalinio ūkio ir kitose srityse.

2007-11-15 rajono Tarybos sprendimu Nr. T-267 patvirtintuose VŠĮ Velžio komunalinio ūkio įstatuose nustatyta, kad įstaiga gali užsiimti dar bent 30 veiklos rūšių nustatytų Ekonominės veiklos klasifikatoriuje, *tačiau dėl nepakankamos materialinės bazės ir žmoniškųjų išteklių stokos audituojamoji įstaiga atlieka tik vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo paslaugas, tiekia šildymą, atlieka dalies objektų šildymo tinklų ir dalies gyvenamųjų namų eksploatacijos paslaugas bei teikia kitas apmokamas paslaugas (tarp jų pirčių paslaugas) aptarnaujamų seniūnijų gyventojams ir įstaigoms*

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audituojamasis laikotarpis – 2008 metai. Veiklos rezultatams analizuoti buvo renkami trijų pastarųjų metų duomenys.

Duomenys rinkti:

- nagrinėjant su viešųjų (komunalinių) paslaugų teikimu, kainų už paslaugas nustatymu , sąnaudų ir pajamų pripažinimu , apskaita, susijusius teisės aktus;
- analizuojant raštus, ataskaitas ir kitus duomenis;
- analizuojant ir tikrinant pirminius apskaitos dokumentus;
- analizuojant ir vertinant informaciją , surinktą kalbant su paslaugų vartotojais ir savivaldybės administracijos darbuotojais;
- atliekant turto apžiūrą vietoje.

Audito duomenys analizuoti ir įrodymai rinkti taikant skaičiavimo, dokumentinio tikrinimo, apklausos, stebėjimo ir kitas analitines procedūras. Auditas atliktas vadovaujantis nuostata, kad audituojamasis subjektas pateikė galutinę ir objektyvią informaciją, kad gautų dokumentų kopijos atitinka jų originalus.

Audituotos 2008m. finansinės ataskaitos:

- biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo formos Nr.2 (ketvirtinės);
- kreditų (asignavimų) ir išlaidų apskaitos knyga;
- žurnalas – orderis Didžioji knyga;
- ERS lentelė;
- programos sąmata Nr.84-26;
- balansas pagal 2008-12-31 duomenis;
- veiklos rezultatų ataskaita pagal 2008-12-31 duomenis;
- finansinės atskaitomybės aiškinamasis raštas;
- pirminiai apskaitos dokumentai;
- sutartys.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais, teisės aktais, reglamentuojančiais apskaitos tvarką. Auditas suplanuotas ir atliktas taip, kad pateiktų pakankamus, tinkamus ir patikimus įrodymus jog finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų ir savivaldybės lėšos ir turtas valdomas, naudojamas ir disponuojama juo teisėtai. Visiškai užtikrinimas yra neįmanomas dėl įgimtų vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad mes netikrinome 100% ūkinių įvykių ir operacijų bei sudarytų sandorių.

Auditui taikytas kiekybinio reikšmingumo lygis yra 0,5% nuo visų kasinių išlaidų (biudžeto lėšos) ir įstaigos veikloje 2008 metais patirtų sąnaudų ir pajamų. Tai yra 2682,0Lt kasinių išlaidų, 17717,0 Lt sąnaudų ir 20741,0Lt pajamų. Šis nustatytas reikšmingumo lygis yra didžiausia

priimtina klaidų suma, naudojama vertinant ar nustatytos pavienės klaidos arba jų visuma parodo, kad finansinės ataskaitos visais reikšmingais atvejais yra teisingos.

Finansinis Viešosios įstaigos auditas yra atliekamas kasmet, tačiau situacija, kai veikla yra nepatenkinama, kadangi metai iš metų įstaiga yra nuostolinga, ir nepasiekiamas tikslas - teikiamų paslaugų savikainos mažinimas- yra apibrėžiama kaip veiklos problemos. Šios problemos pasirinktos atlikus išankstinį tyrimą ir suformuluotos kaip audito problemos. Pagal sudėtingumą šios problemos yra sprendžiamos sunkiai, yra ilgalaikės. Pagal daromą įtaką - vietinio pobūdžio ir įtakoja audituojamo subjekto aptarnaujamą rajono bendruomenės dalį.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Viešojoje įstaigoje audituojamuoju laikotarpiu dirbo 96 darbuotojai, kurie pagal Viešosios įstaigos direktoriaus 2006-12-28 įsakymu Nr. V1-43 „Dėl viešosios įstaigos Velžio komunalinio ūkio struktūros, pareigybių ir etatų sąrašo patvirtinimo“ patvirtintą struktūrą pasiskirstė taip:

(etatų skaičius): administracija – 13 (14%), komunalinio aptarnavimo struktūrinis padalinys – 17,5 (19%), šilumos tiekimo struktūrinis padalinys – 54 (60%), vandens ir kanalizacijos ūkio aptarnavimo struktūrinis padalinys- 6 (7%). Iš viso: 90,5 (100%) etatų. Šilumos tiekimo struktūriniame padalinyje 44,25 etatai (41,25 katilinių kūrikai, 3 katilinės meistrai) dirbo tik šildymo sezono metu.

Vidutinis vieno įstaigos darbuotojo darbo užmokestis (neįskaitant kūriku) 2008 metais buvo 1747,0 Lt, 2007m atitinkamai – 1733,0 Lt. Administracijos darbuotojų vidutinis atlyginimas buvo 2006,0Lt, ir nesikeitė nuo 2007m. Direktoriaus atlyginimas siekė 3891,0Lt.

Gatvių apšvietimo programai vykdyti Viešojo įstaiga ir savivaldybės administracija 2008-02-11 pasirašyta sutartimi Nr. S1-100 planavo panaudoti 626,6 tūkst.Lt ,o panaudojo 536,4 tūkst. Lt. Sutaupyta lėšos 90,0 tūkst.Lt Tarybos 2008-12-15. sprendimu Nr.T-235 buvo atiduotos kaip dalininko įnašas. Audituojamuoju laikotarpiu , kaip dalininko įnašas, viešajai įstaigai Tarybos 2008-03-13 sprendimu Nr. T-24 buvo skirta 50,0tūkst.Lt ir 2008-11-27sprendimu Nr.T-218 -200,0 tūkst.Lt. Viešojo įstaiga atliko kitų darbų, kurie buvo apmokėti iš savivaldybės administracijos apskaitos skyriaus asignavimų už 127,7 tūkst.Lt. Įstaigos nuosavą kapitalą sudarantis dalininko kapitalas metų pabaigoje buvo 1337,0 tūkst.Lt. Viešosios įstaigos 2008 metų veiklos rezultatas 604,8 tūkst.Lt nuostolis.

Audituojant Viešosios įstaigos išlaidų priskyrimo sąnaudoms pagrįstumą, neatitikimų nenustatyta.

Nebe pirmi metai įstaigos veikla yra nuostolinga:

Veiklos: (tūkst.. Lt)	2006m.	2007m.	2008m.	Trijų metų veiklos rodikliai:
pajamos	2462,1	2831,5	3475,4	8769,0
sąnaudos	2628,7	3087,9	4066,5	9783,1
rezultatas	-166,6	-256,4	-591,0	-1014,0

* rezultatas imamas be pirčių veiklos.

Pastebėjimas: Viešosios įstaigos veiklos sąnaudos per pastaruosius du metus didėjo 17% (2007m.) ir 31% (2008m.). Pajamos tais laikotarpiais didėjo atitinkamai 15% ir 12%. Rezultatas - veiklos nuostolis augo atitinkamai 53% ir 30%.

Pagal veiklas nuostolis pasiskirsto : (%)

Eil. Nr.	Veikla	2006m.	2007m.	2008m.
1.	Patalpų šildymas*	60	60	74
2.	Vandens tiekimas ir nuotekų šalinimas.	15	22	20
3.	Šilumos tinklų eksploatacija	8	8	4
4.	Gyvenamųjų namų eksploatacija	17	10	2
	Iš viso:	100	100	100

* karšto vandens gaminimas sudaro labai mažą dalį veiklos sąnaudose, todėl audito metu nebuvo vertinamas.
Pastebėjimas: Nuostolio struktūroje didžiausią lyginamąjį svorį per pastaruosius tris metus sudarė nuostolis iš patalpų šildymo, kuris dar padidėjo 14% 2008m.

LICENCIJUOJAMA VEIKLA

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymu, įmonės (įstaigos) teikiančios šilumą daugiabučiams namams, butams, yra energetikos įmonės. Šilumos gamybos perdavimo ir pardavimo veikla yra licencijuojama veikla. Vadovaujantis minėto įstatymo reikalavimais Viešojoje įstaigoje atliktas licencijuojamos veiklos sąnaudų auditas, kuris yra sudedamoji įstaigos finansinio ir veiklos audito dalis. Audito metu nustatyta, kad vadovaujantis sąnaudų atskyrimo principu, licencijuojamos veiklos sąnaudos tvarkomos (apskaitomos) atskirai nuo kitų veiklos sąnaudų ir apibendrinamos sąnaudų sąskaitose. Apskaita organizuota taip, kad licencijuojamos veiklos duomenys yra pilnai atskleisti ir leidžia sudaryti centralizuotai teikiamos šilumos metinę ekonominių rodiklių suvestinę (ERS lentelė). *Nepagrįstų sąnaudų, susijusių su licencijuojama veikla ir priskirtų šiai veiklai, nenustatyta.* Susijusių asmenų ar sandorių, nebūdingų licencijuojamai veiklai, taip pat viešųjų pirkimų, nenustatyta.

Dėl skirtumo tarp patvirtintų kainų ir gyventojams taikomų lengvatinių kainų Viešoji įstaiga gavo iš rajono savivaldybės 338,81 tūkst.Lt pajamų.

ŠILUMOS ŪKIS

Pagal veiklos nuostatus Viešoji įstaiga teikė patalpų šildymo paslaugas:

Vartotojai	2006m.	2007m.	2008m.
Iš viso:	1053	1058	1054
t.t. gyventojai	936	939	939
kiti vartotojai	117	119	115

2008/2009 metų šildymo sezono metu buvo eksploatuojama 41katilinė, iš kurių 19 yra dujomis kūrenamos katilinės (tarp jų pagal 2007-10-12 sutartį su ŽŪB „Dembavos šiltnamiai“ dujinė katilinė), 17 – kietu kuru kūrenamos katilinės ir 2 katilinės, kurių eksploatavimui naudojama elektros energija. 2008m. dujomis kūrenamų katilinių apšildomas plotas sudarė 78,4% nuo viso komunalinio ūkio katilinių šildomo ploto, kieto kuro katilinėms teko 21%, o elektroninėms katilinėms – 0,6%.

Šilumos gaminimo veikla įstaigai yra nuostolinga:

Eil. Nr.	Rodikliai	2006m.	2007m.	2008m.
1.	Pagaminta ir pateikta į šilumos tinklus (tūkst.. MWh.)	16,60	14,88	14,58
2.	Parduota šilumos (MWh.)	12,51	11,79	11,41
	t.t. gyventojams	5,88	4,76	4,90
	kitiems vartotojams	6,63	7,03	6,51

3.	Nenaudingai pagaminta šiluma (MWh) eil.1-2	4,09	3,09	3,17
4.	Sąnaudos (tūkst.Lt) įskaičiuotos į bazines kainas	1841,74	2162,73	3007,47
5.	Pajamos (tūkst.Lt): t.t.	1707,33	1977,71	2527,62
	už parduotą šilumos energiją vartotojams	1522,19	1690,69	2188,81
	subsidijos dėl lengvatinių kainų taikymo (tūkst.Lt)	185,14	287,02	338,81
7.	Rezultatas (tūkst.Lt) + pelnas, - nuostolis	-134,41	-185,02	-479,85

Pastebėjimas: Viešosios įstaigos vedama apskaitos sistema leidžia nustatyti, kad pagaminamos ir parduodamos šilumos kiekis išlieka stabilus. Šilumos gamybai, perdavimui ir pardavimui patiriamos sąnaudos kasmet didėjo dėl kintamųjų sąnaudų (kuro, elektros energijos) ir pastoviųjų sąnaudų (darbo užmokesčio, sunaudojamų medžiagų eksploatacijai ir remontui) ir kt. veiklos sąnaudų (ilgalaikio turto nusidėvėjimo, administracijos darbo užmokesčio, kt. nepaskirstytų sąnaudų) augimo. Kuro sąnaudos visose, į bazines kainas įskaičiuojamose sąnaudose sudarė didžiausią lyginamąjį svorį ir kasmet didėjo: 2006m. sudarė - 51%, 2007m. - 54%, 2008m.- 60%. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymu šilumos tiekėjams, gaminantiems daugiau kaip 10 MWh šilumos kainas nustato Valstybinė energetikos ir kainų kontrolės komisija, kurios sprendimas yra galutinis, o Rajono taryba šias kainas tvirtina. 2006-10-26 Rajono tarybos sprendimu Nr.T-177 bendra šilumos kaina Velžio komunalinio ūkio katilinėse pagamintai šilumai buvo nustatyta 16,55cent/kwh, ši kaina, vėliau priėmus Tarybai papildomą sprendimą (2007-11-15 Nr. T-250) galiojo iki 2007-12-31. Vėliau kainos buvo nustatomos taip : 2007-11-15 Tarybos sprendimu Nr. T-250 19,05cent/kwh, galiojo nuo 2008-01-01 iki kūrenimo sezono pabaigos ir paskutinis kainų tvirtinimas įvyko 2008-08-28 Tarybos sprendimu Nr. T-162 patvirtinta kaina 26,71cent/kwh, kuri patvirtinta metams laiko nuo 2008-10-01 .Kūrenimo sezoną įstaiga baigė 2009-04-06. Tad sekančiam kūrenimo sezonui reikia rengti ir tvirtinti naują šildymo kainą.

Audituojant šilumos ūkio veiklą ir apskaitą galima išskirti problemas, kurios lėmė šios veiklos nuostolius:

1.Nenaudingai gaminama šiluma, t. y. skirtumas tarp pagamintos ir pateiktos šilumos bei parduotos šilumos.

2. Esminė nuostolio susidarymo ir jo didėjimo priežastis gaminant ir parduodant šilumą vartotojams buvo perkamų dujų kainų neadekvatus kilimas ir neatitikimas dujų kainai, kuri yra įskaičiuota tarife. Tvirtinant šildymo kainą 2006-10-26 Tarybos sprendimu Nr. 177 dujų kaina tarife buvo patvirtinta 629,85Lt/1000 kub.m. ,o Viešoji įstaiga už dujas pagal sąskaitas atsiskaitė kas mėnesį tiekėjui, pirkimo vidutine kaina 739,99 Lt/1000 kub.m.;

kitais laikotarpiais atitinkamai:

2008m. 1- 4 mėn. kainos tarife dujų kaina buvo 824,77Lt/1000kub.m., kai pirkimo vidutinė kaina buvo 1117,48Lt/1000kub.m; 2008m. 10-12 mėn. ir 2009m. 1-4mėn. atitinkamai 1198,0Lt/1000k.m. ir 1409,83 Lt/1000kub. m.

Pastebėjimas: Kadangi 80% šildymo kainoje sudarė dujų kainos, todėl tai sąlygojo kintamų sąnaudų didėjimą ir lemiamą įtaką turėjo šilumos gamybos veikloje atsiradusiam rezultatui-nuostoliui. Belieka tikėtis , kad bus patvirtinta nauja kainų skaičiavimo metodika, kuris leis šilumos kainas tvirtinti kelis kartus per metus.

Kieto kuro (akmens anglies ir malkų) kainos tarifuose atitiko pirkimo iš tiekėjų kainoms.

Pastoviųjų sąnaudų didėjimą 36%, lyginant 2008m. su 2007m. (lyginant su 2006m. išliko tame pačiame lygyje) nulėmė darbo užmokesčio (su Sodros įmokomis) ir daugiau nei 50% padidėjęs medžiagų ir žaliavų kiekis sunaudojamas šilumos ūkiui aptarnauti. Darbo užmokesčio išaugimą 28% sudarė 2008m. sausio mėn. pakilęs darbo užmokesčio.

3. ŽŪB „Dembavos šiltnamiai“ katilinės eksploatacija.

ŽŪB „Dembavos šiltnamiai“ katilinė, iš esmės dirbo tik tiekdamą šilumą Dembavos gyventojams, išskyrus savo administracijos pastato šildymą, kas sudaro apie 1% katilinės sukuriamų sąnaudų. 1/3 katilinėje sunaudojamų gamtinių dujų sudeginama katilinės nuostoliams padengti. Nuostoliai šilumos tinkluose sudaro 25-30%. Pastebėtina, kad pagal sutarties sąlygas Bendrovė pati užsako dujų kiekį katilinės poreikiams, numato kitus darbus o, Viešoji įstaiga, nedalyvaudama katilinės veikloje, tik apmoka pateiktas sąskaitas. Iš Bendrovės 2009-01-14 viešajai įstaigai pateiktos pažymos matyti, kad 2008m. gruodžio mėn. buvo pagaminta 869,22 MWh šilumos iš viso, t.t. gyvenvietei 854,48MWh (98%), katilinėje dirbo 9 žmonės (7,5 etato), kuriems priskaičiuota 14906,82Lt darbo užmokesčio (už šilumos gamybą gyvenvietei). ŽŪB katilinė 2008m gruodžio mėnesį pagamino 51% visos gaminamos šilumos ir ji panaudota 51% viso šildomo ploto apšildymui. Vėl Velžio komunalinis ūkis iš savo eksploatuojamų dujinių katilinių apšildo 34654,01kv.m, pagamina šilumos 806.7 MWh, dirbantieji užima 5.25 etatus ir jų darbo užmokesčiui priskaičiuota 6735,0Lt. *Pastebėjimas: ŽŪB katilinėje pagaminamos šilumos kiekio vienetai darbo užmokesčio sumokama dvigubai daugiau nei likusiose Viešosios įstaigos katilinėse* 2008 metais pagal sutarties sąlygas ŽŪB bendrovė „Dembavos šiltnamiai“ pateikė sąskaitų už katilinės paslaugas 1326.5tūkst.Lt (t.t 10,6 tūkst.Lt delspinigių). Viešoji įstaiga šilumos vartotojams, gaunantiems šilumą iš Dembavos šiltnamių katilinėje pagaminamos šilumos, išrašė sąskaitų (pagal sutartis) už 947,0 tūkst.Lt. *Pastebėjimas: Trūkstamų lėšų skirtumui 379.6 tūkst.Lt padengti Viešoji įstaiga pajamų šaltinio neplanavo ir savo veikloje pajamų neturėjo.* (suma tiesiogiai lėmė nuostolį).

4. Miežiškių gyvenvietės dujinės katilinės nepilnas panaudojimas ir šiluminių trasų(tinklų) prasta būklė.

Miežiškių gyvenvietėje esantys 9 namai, kuriuose yra 91 butas turi galimybę būti apšildomi centralizuotai, tačiau centraliniu šildymu naudojasi tik 24 butai arba 26%. Yra namų, kur iš 8 butų (Taikos 3, Taikos 8) iš 6 butų (Taikos 7) nesinaudoja šildymu nei vienas butas. Šildymo trasos reikalauja daug remonto, tuo pačiu, ir darbo užmokesčio išlaidų. Pastebėtina, kad Įstaigos direktoriaus 2008-11-25 patvirtintu įsakymu Nr. V1-31 sudaryta komisija, kuriai nurodyta atlikti turto inventorizaciją. Komisijos sudėtyje dalyvauja ir septyni seniūnai. Viešoji įstaiga savo balanse ilgalaikio turto- katilinių, šilumos tinklų (kaip ir vandentiekio, nuotekų, lietaus kanalizacijos tinklų) neturi. Visas turtas perduotas pagal panaudos sutartis iš Rajono savivaldybės arba bendruomenių. Inventorizuotas turtas neatsižvelgiant į Vyriausybės nutarimu Nr.719 patvirtintų Taisyklių reikalavimus: *nenurodyti turtą apibūdinantys duomenys*. Šilumos tinklai Viešosios įstaigos materialiai atsakingų asmenų teigimu yra seni, susidėvėję ir apsemti vandens. *Pastebėjimas: formaliai atlikta inventorizacija ir vandens, nuotekų ir lietaus kanalizacijos tinklų, kurie pagal panaudos sutartis perduoti viešajai įstaigai eksploatuoti. Turtas teisiškai neregistruotas.*

Galimi sprendimai (rekomendacijos): 1. Atlikti ilgalaikio turto (visų rūšių tinklų) teisingą inventorizaciją ir išvadas teikti Tarybai.

2. Tarybai, kaip turto valdytojais, apsispręsti dėl turto būklės, teisinės registracijos ir tolimesnių jo eksploatavimo perspektyvų t.y. investicijų į tinklų kapitalinį remontą, atnaujinimą ar panaikinimą.

3. Tarybai apsispręsti dėl tolimesnio Miežiškių gyvenvietės Taikos gatvėje esančių 9 gyvenamųjų namų apšildymo būdo: toliau neefektyviai ir neekonomiškai eksploatuoti dujinę katilinę teikiant centralinį šildymą 26% butų ar pereiti prie vietinio butų apšildymo kietu kuru.

4. Siekiant mažinti nenaudingai pagamintos šilumos kiekį (nuostolį katilinėse ir trasose) parengti ir teikti Tarybai perspektyvinį šilumos ūkio optimizavimo planą.

5. Einamaisiais metais pastačius dar 2 katilines, atsiskaičius ŽŪB „Dembavos šiltnamiai“ dujinės katilinės paslaugų, didžiosios dalies nuostolių šildymo veikloje bus galima išvengti, o Dembavos gyvenvietės šildymas nebus nuostolingas.

VANDENS ŪKIS IR NUOTEKŲ ŠALINIMAS

Viešoji įstaiga Velžio komunalinis ūkis audituojamuoju laikotarpiu eksploatavo 21 vandenvietę, jų 24 artezinius gręžinius. Viešosios įstaigos vadovų teigimu vandentiekio tinklų stovis yra blogas: trasos senos, susidėvėję, dažnai prakiūrančios, bet 2008m. atlikta pagal panaudą gauto turto inventorizacija tikros padėties neparodo: nenurodomas vandentiekio bendras ilgis, atskirų rtasų ilgis, jų stovis, inventoriniuose apyrašuose pasiūlymų ir pastabų dėl tolimesnės turto eksploatacijos nėra. Turtas teisiškai neregistruotas. Tačiau įstaiga audito metu pateikė duomenis, kad eksploatuoja 19 perpumpavimo stočių. 53,2 km. nuotekų tinklų 69,2 km. vandentiekio tinklų. Pastebėtina, kad įstaigai perduoti tik Staniūnų gyvenvietės lietaus kanalizacijos tinklai. Pasirinkta apskaitos tvarka atskleidžia bendrus vandentiekio ir nuotekų šalinimo apskaitos duomenis. Pagal atskiras vandenvietes apskaita nevedama. Bendroje įstaigos veiklos nuostolio struktūroje vandentiekio ir nuotekų valymo veikla sudarė 20%.

Vandentiekio ir nuotekų šalinimo veiklos rodikliai: (tūkst..Lt)

Rodikliai	2006m.	2007m.	%	2008m.	%
Sąnaudos	469,8	541,7	115,3	630,7	116,4
Pajamos	435,7	475,2	109,1	500,1	105,2
Rezultatas (+ pelnas, - nuostolis)	-34,1	-66,5	195,0	-130,6	195,5

Pastebėjimas: Pastaraisiais metais vandentiekio ir nuotekų šalinimo veiklos sąnaudos augo 15-16%, pajamos atitinkamai 9 ir 5%.Nuostolis išaugo beveik 2 kartus.

2008metų vandentiekio ir nuotekų šalinimo sąnaudos ir pajamos pasiskirstė taip:

Rezultatas (nuostolis)	tūkst.Lt	%	Vandens tiekimas		Nuotekų šalinimas	
	-130,6	100	-20,6	16	-110,0	84
Sąnaudos	630,7	100	216,3	34	414,4	66
Pajamos	500,1	100	195,7	39	304,4	61

Pastebėjimas: Bendroje vandentiekio ir nuotekų šalinimo veikloje lemiamą įtaką nuostoliui susidaryti turėjo nuotekų šalinimas: nuostolį ši veikla lėmė 84%, sąnaudų padaryta daugiau kaip 60% iš visos vandentiekio ir nuotekų valymo veiklos, pajamų gauta taip pat daugiau kaip 60% nuo visų gautų tos veiklos pajamų. Sąnaudos viršija pajamas 5%.

Vandens ūkio ir nuotekų šalinimo veikloje stebima problema - šalto vandens tiekimo, kontrolė ir kainos, nuotekų šalinimo veikloje – paslaugos kainos neatitikimas savikainai.

Viešosios įstaigos aptarnaujamose seniūnijose šaltas vanduo tiekiamas 2484 vartotojams, iš kurių 96% sudaro gyventojai ir 4% įmonės ir organizacijos. Visos įmonės ir organizacijos turi atskirus šalto vandens apskaitos prietaisus, tačiau 8 % vartotojų šalto vandens skaitiklių neturi, jiems vanduo tiekiamas pagal normas. *Audito metu negalėjome nustatyti, kokios procedūros taikomos vartotojams, neturintiems apskaitos prietaisų, sunaudoto vandens kiekio deklaravimo pagrįstumui nustatyti.* Vadovaujantis Lietuvos Metrologijos inspekcijos 2008-04-24 raštu Nr. 13SR-203 „Dėl geriamojo vandens apskaitos prietaisų įrengimo ir metrologinės patikros“ bei Savivaldybės administracijos direktoriaus 2008-03-06 raštu Nr. (8.7)SD1-640 „ Panevėžio rajono savivaldybės geriamojo vandens apskaitos prietaisų įrengimo ir metrologinės patikros grafikas“ 2008m. įstaiga turėjo patikrinti 400vnt. šalto vandens skaitiklių. Viešosios įstaigos Vandens skaitiklių patikros registracijos žurnalo duomenimis 2008m. buvo patikrinti 284 skaitikliai nupirktas ir pastatytas 171 naujas skaitiklis. Šiems darbams atlikti finansavimas nebuvo skirtas . Įstaigos vadovų teigimu ir vidaus vandentiekio tinklų stovis daugiabučiuose namuose yra labai blogas, labai dažni atvejai, kada keičiant skaitiklius reikalingas vidaus vamzdyno remontas

(dalinis vamzdžio pakeitimas) ir tai sukelia remonto medžiagų, transporto ir ypač darbo užmokesčio išaugimą.Be to, nevykdomas reikalavimas įrengti apskaitos prietaisus ir daugiabučių namų įvaduose . Šalto vandens tiekimo sąnaudų padidėjimui lemiantis veiksnys 89000,0Lt buvo šalto vandens skaitiklių patikra ir keitimas. Šalto vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo kainos Velžio komunaliniame ūkyje buvo patvirtintos 2004-12-09 savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-648, kur skaitiklių patikros ir keitimo išlaidos į vandens kainos apimtį nebuvo traukiamos. Kaina

už šalto vandens tiekimą 1,23 Lt/kub. m ir nuotekų valymo kaina 2,70 Lt/ kub.m. nepadengia šiai veiklai vykdyti patiriamų sąnaudų. Nuo 2007-01-01 įsigaliojo Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas (Žin., 2006,Nr..82-3260), o Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija 2006-12-21 patvirtino Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodiką, kuria siekiama visiems vartotojams nustatyti pagrįstas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainas. Šioje metodikoje vienas iš tikslų yra ir vandens tiekėjų sąnaudų, reikalingų vandens tiekimui vykdyti , padengimas. *Pastebėjimas: VŠĮ Velžio komunalinis ūkis, daugiau nei trejus metus neperskaičiavo kainų, taiko geriamojo vandens tiekimo kainas, kurios neatitinka Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo ir nepadengia tiekėjo sąnaudų. Savivaldybė neturi pasitvirtinusi vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plano, kuris pagal Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 14 str. turėjo būti parengtas iki 2008-06-30.*

Audito metu nustatyta, kad nuo 2007m. rugsėjo mėn. viešojoje įstaigoje neužimtas etatas, skirtas skaitiklių rodmenų sutikrinimui. Šis darbas pavestas gamybos organizavimo inžinierius, bet audito metu nebuvo pateikti dokumentai, kurie fiksuotų skaitiklių rodmenų patikrą ir leistų nustatyti vandens vartotojų atsiskaitymo už suvartotą vandenį ir apmokestintas nuotekas pagrįstumą.

Galimi sprendimai (rekomendacijos): 1.Artimiausiu metu parengti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainas, kurios atitiktų Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme nustatytus kainodaros principus bei savivaldybės patvirtintą geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planą. Kainas teikti suderinimui Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai bei tvirtinti Rajono savivaldybės tarybai.

2. Vykdyti šalto vandens (ir nuotekų) skaitiklių rodmenų kontrolę, sustiprinant vandens vartotojų atsiskaitymų už sunaudotą geriamąjį ir kanalizuatą vandenį.

ŠILDYMO TINKLŲ IR GYVENAMŲJŲ NAMŲ EKSPLOATACIJA

Viešoji įstaiga atlieka šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemų, esančių gyvenamuosiuose pastatuose aptarnavimą (šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemų profilaktinį remontą, patikras ir reguliavimą, sistemų parengimą žiemai, avarių lokalizavimą ir kt.). Už darbus apmokama iš eksploatacinių mokesčių 0,24cent/kv.m, kurie surenkami iš gyventojų šildymo sezono metu. Mokesčiai renkami iš gyventojų, kurių butai ir namai nepriklauso gyventojų bendrijoms. Gyventojų bendrijos už atliktus darbus atsiskaito pagal sąskaitas. Taip pat, Velžio seniūnijos ribose, kur nėra bendrijų, gyventojai moka gyvenamųjų namų eksploatacijos mokestį po 12,0cent/kv. m. Šis mokestis priskaitomas tik Velžio seniūnijos gyventojams. Kitų aptarnaujamų seniūnijų gyventojai šio mokesčio nemoka. Iš šio mokesčio apmokami Viešosios įstaigos atliekami smulkūs vandentiekio remonto darbai gyventojams iki skaitiklio, laiptinių, stogų, durų remontai. *Pastebėtina, kad minėtos veiklos nuostolį sąlygoja eksploatacinių mokesčių neatitikimas, kurie nepadengia atliktų darbų savikainos. Aptarnavimo išlaidų kainos patvirtintos dar Panevėžio rajono valdybos 1996-1997 metais ir yra beviltiškai pasenę. Įvertinant tai, kad šildymo tinklų ir gyvenamųjų namų atnaujinimo darbai nevyksta, arba vyksta labai maža apimtimi, o įstaigos atliekami darbai eksploatuojant šildymo tinklus ir gyvenamuosius namus yra paklausūs, rekomenduojame: 1. Nedelsiant išanalizuoti ekploatacinių išlaidų šildymo tinklams ir gyvenamiesiems namams aptarnauti nustatymo pagrįstumą ir dėl naujų aptarnavimo kainų kreiptis į Rajono tarybą. 2. Suvienodinti gyvenamųjų namų eksploatacijos mokesčio sąlygų taikymą visiems Velžio komunalinio ūkio aptarnaujamų namų gyventojams.*

GATVIŲ APŠVIETIMAS

Savivaldybės administracijos direktoriaus 2008-02-20 įsakymu Nr. A-161 patvirtintoje Panevėžio rajono gatvių apšvietimo programoje (toliau tekste – Programa) viešoji įstaiga Velžio komunalinis ūkis , kaip programos vykdytojas, planavo dalyvauti 64,7%.(pagal planuotus skirti savivaldybės biudžeto asignavimus). Viešoji įstaiga panaudojo 55,4% Programos asignavimų (536,4 tūkst.Lt.).

Programos išlaidos pasiskirstė taip:	100 (%)
apšvietimas (apmokėta už elektrą)	60
darbo užmokestis	13,5
SODRA	4
transportas	4
kt. prekės	7
ilgalaikis turtas	7
kt. paslaugos	0,5

Pastebėjimas: kadangi, pagal Programos aprašymą, buvo siekiama tik kokybiško gatvių apšvietimo, o siekiant šio tikslo – organizuoti gatvių apšvietimo elektros tinklų ir įrenginių priežiūrą, remontą ir eksploataciją per Viešąją įstaigą, nenurodant „kokybiško gatvių apšvietimo“ kriterijų , pasisakyti apie Programos vykdymo tikslo įgyvendinimui panaudotų biudžeto lėšų efektyvumą , negalime.

SKOLŲ BŪKLĖ

Audituojamuoju laikotarpiu 28% padidėjo pirkėjų įsiskolinimai ir siekė 972,3 tūkst.Lt. Šiuos įsiskolinimus sudarė 478,7 tūkst. Lt gyventojų skolos ir 493,7 tūkst.Lt skolos iš organizacijų, didžiąją dalį skolų sudarė savivaldybės biudžeto įstaigų įsiskolinimai už suteiktas paslaugas. Šios skolos padengtos iki sekančio mėnesio 20d. Tuo pačiu laikotarpiu 20% padidėjo ir Viešosios įstaigos skolos tiekėjams ir siekė 964,6 tūkst.Lt. Pastebėtina, kad 62% skolos sudarė įsiskolinimai ŽŪB „Dembavos šiltnamiai“. Audito metu nustatyta, kad 2008m. Viešoji įstaiga perdavė teismui 10704,39Lt laiku neapmokėtų už komunalinis paslaugas skolų, iš kurių buvo priteista 91% nuo ieškinio sumos, bet tik 1% nuo visų vartotojų skolų. Lyginant nesumokėtų skolų sumas, dėl kurių buvo kreiptasi į teismus 2006m., 2007m. ir 2008m. , stebima sumų mažėjimo tendencija, o lyginant 2008m. su 2006m.- skolų sumos, dėl kurių buvo kreiptasi dėl išieškojimo teisiniu keliu, sumažėjo daugiau kaip 3 kartus. *Todėl teigiame, kad skolų išieškojimo klausimu dirbama nepakankamai. Viešoji įstaiga neturi skolų išieškojimo tvarkos, o beviltiškos (įsisenėję) skolos atskirai neinventorizuotos.*

PIRTYS

Viešoji įstaiga audituojamuoju laikotarpiu eksploatavo Dembavos, Velžio, Smilgių, Naujamiesčio, Raguvos pirtis ir teikė dušo paslaugas Geležiuose.

Audito metu nustatyta, kad 1 žmogaus savikaina įstaigos pirtyse buvo tokia:

Rodiklis	Dembavos		Velžio		Smilgių	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Pajamos	8321,71	11762,93	6465,26	8179,88	8218,88	10501,07
Sąnaudos	25899,44	29801,45	24060,35	30264,76	26852,38	30486,76
Žmonių sk.	2788	2904	2436	2092	3283	2722
1 žm. Savikaina	9,29	10,26	9,88	14,47	8,18	11,20
Kompensuota iš sav.	17577,73	18038,52	17595,09	22084,88	18633,5	19985,69

Nuostolių kompensacija 1 žm.	6,30	6,21	7,22	10,56	5,68	7,34
---------------------------------	------	------	------	-------	------	------

Naujamiesčio		Geležių		Raguvos
2007	2008	2007	2008	2008
6035,59	8753,6	589,83	595,76	2030,51
17916,66	23793,54	5717,13	8443,82	9195,35
2447	2384	357	348	503
7,32	9,98	16,01	24,26	18,28
11881,07	15039,94	5127,30	7848,06	7164,84
4,86	6,31	14,36	22,55	14,24

Pastebėjimas: Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-03-13 sprendimu Nr.T-28 patvirtinti pirčių paslaugų tarifai yra mažesni, nei visose įstaigos pirtyse paslaugų savikaina.

KITA VEIKLA

Vykdydama veiklą, kurią įstaiga numatė pasirašydama sutartis su kitomis įstaigomis ir organizacijomis, viešoji įstaiga gavo pajamų 379,3 tūkst.Lt (iš savivaldybės biudžeto 127,8 tūkst.Lt). Šios veiklos pelnas sudarė 57,1 tūkst.Lt .Pelningiausia veikla - ūkinių organizacijų elektros ūkio aptarnavimas, ryšio antenų, esančių ant vandens bokštų, aptarnavimas. Šios antenos pastatytos Raguvos, Miežiškių, Karsakiškio, Velžio seniūnijų ryšio kokybei pagerinti. *Pastebėtina, kad antenos įrengtos ant savivaldybei nuosavybės teise priklausančių vandens bokštų, kurie pagal panaudos sutartis perduoti eksploatuoti viešajai įstaigai.* Tai neatitinka 2003-10-30 savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-228 patvirtintos Tvarkos.

IŠVADOS :1.Pagal įstatuose patvirtintą galimų veiklų sąrašą viešoji įstaiga gali išplėsti atlygintinai teiktinų paslaugų apimtį. Dėl nepakankamos materialinės bazės ir žmoniškųjų išteklių trūkumo įstaiga apsiribojo teikdama komunalinio ūkio paslaugas. Kitos veiklos dalis bendroje įstaigos veikloje buvo 11 % (pajamos) nuo bendros įstaigos veiklos.

2. Licencijuojamos veiklos apskaita organizuota taip, kad licencijuojamos veiklos duomenys yra pilnai atskleisti ir leidžia sudaryti centralizuotai teikiamos šilumos metinę ekonominių rodiklių suvestinę (ERS lentelė). Nepagrįstų sąnaudų, susijusių su licencijuojama veikla, nenustatyta.

3. Šilumos gamybai, perdavimui ir pardavimui patiriamos sąnaudos kasmet didėjo dėl kintamųjų sąnaudų (kuro, elektros energijos) ir pastoviųjų sąnaudų (darbo užmokesčio, sunaudojamų medžiagų eksploatacijai ir remontui) ir kt. veiklos sąnaudų (ilgalaikio turto nusidėvėjimo, administracijos darbo užmokesčio, kt. nepaskirstytų sąnaudų) augimo. Kuro sąnaudos visose į bazines kainas įskaičiuojamose sąnaudose sudarė didžiausią lyginamąjį svorį ir kasmet didėjo: 2006m. sudarė - 51%, 2007m. - 54%, 2008m.- 60%.

4. Šildymo kainoje dujų kaina sudarė 80% todėl tai sąlygojo kintamų sąnaudų didėjimą ir lemiamą įtaką turėjo šilumos gamybos veikloje atsiradusiam rezultatui (nuostoliui).

5. Žemės ūkio bendrovės „Dembavos šiltnamiai“ katilinės eksploatacijos sąnaudos lėmė nuostolį 379,6 tūkst.Lt

6 Atlikta pagal panaudą gauto turto inventorizacija neparodo tikros turto padėties .Turtas teisiškai neregistruotas.

7. Įstaiga daugiau nei trejus metus neperskaičiavo kainų, taiko geriamojo vandens tiekimo kainas, kurios neatitinka Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo ir nepadengia tiekėjo sąnaudų.

8. Savivaldybė neturi pasitvirtinusi vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plano, kuris pagal Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatas turi būti teikiamas su naujai tvirtinamomis kainomis.

9. Šildymo tinklų ir gyvenamųjų namų eksploatacijos kainos, kurias taiko viešoji įstaiga už atliekamus darbus, yra tvirtintos savivaldybės valdyboje 1996-1997m. ir nepadengia sąnaudų.

10. Ne visi viešosios įstaigos aptarnaujamų namų gyventojai moka gyvenamųjų namų eksploatacijos mokestį po 12,0cent/kv. m.

11. Gatvių apšvietimo programos aprašyme nenurodyti „kokybiško gatvių apšvietimo“ kriterijai, pasisakyti apie Programos vykdymo tikslo įgyvendinimui panaudotų biudžeto lėšų efektyvumą negalime.

12. Pirčių paslaugų tarifai yra mažesni, nei visose įstaigos pirtyse paslaugų savikaina.

13. Veikla, nesusijusi su komunalinio ūkio paslaugų teikimu, įstaigai buvo pelninga.

14. Ant savivaldybei nuosavybės teise priklausančių vandens bokštų įrengtos antenos neatitinka savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintos turto nuomos tvarkos.

Apibendrinus audito metu gautas išvadas galima teigti, kad: audituojamuoju laikotarpiu vykdyta viešosios įstaigos Velžio komunalinio ūkio veikla buvo nuostolinga iš esmės dėl: nuostolių lėmusios neadekvačios dujų kainos perkant dujas ir vartotojams apmokant už šilumos tiekimo paslaugas, pastaraisiais metais didėjančių pastoviųjų ir kintamųjų sąnaudų, kainų atsilikimo nuo savikainos. Nuostoliai buvo patiriami dėl prastos eksploatuojamo turto būklės, investicijų nebuvimo, nepakankamos įstaigos veiklos kontrolės. Viešoji įstaiga teikdama paslaugas aptarnaujamų seniūnijų gyventojams ir juridiniams asmenims nepasiekė užsibrėžto tikslo - paslaugų savikainos mažinimo. Siūlau Viešosios įstaigos direktoriui G. Vitkauskui ir Administracijos vietinio ūkio skyriui aptarti audito atskaitoje iškeltas problemas, pateiktas išvadas ir rekomendacijų taikymo galimybes. Prašau, iki š.m. birželio 15d. pateikti savivaldybės kontrolės ir audito tarnybai informaciją dėl atskaitoje pateiktų rekomendacijų (galimų sprendimų) priėmimo.

Savivaldybės kontrolės ir audito
tarnybos kontrolierė

Regina Viškeliene

Susipažinau:
VšĮ Velžio komunalinis ūkis direktorius

Gediminas Vilkauskas

Vyr. buhalterė

Zita Žilytė